

ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ

юли – септември 2012 г.

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

В края на септември 2012 г. парите в обращение¹ в номинално изражение достигнаха 8884.4 млн. лв. Спрямо края на септември 2011 г. стойността им нарасна с 637.8 млн. лв., или 7.73%. За предходния едногодишен период (септември 2010 г. – септември 2011 г.) отчетеното нарастване беше 361.5 млн. лв., или 4.58%.

Тенденцията към нарастване на парите в обращение се запази и през третото тримесечие на 2012 г., като в сравнение с периода април – юни темпът му се ускори. Спрямо края на предходното тримесечие парите в обращение се увеличиха с 360.9 млн. лв., или с 4.23%, при 3.12% през второто тримесечие на 2012 г. Нарастването на

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г.

парите в обращение през третото тримесечие на 2012 г. е с 1.65 процентни пункта по-малко в сравнение със същия период на предходната 2011 г.

В рамките на разглеждания период парите в обращение отбелязаха увеличение през юли и август, главно в резултат от по-активното търсене на налични пари от икономическите субекти и населението във връзка с летния туристически сезон.

Пари в обращение (млн. лв.)

	30.IX.2011	30.VI.2012	30.IX.2012	Изменение	
				в %	в %
	1	2	3	к.(3-1)/1	к.(3-2)/2
ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ - общо, в т.ч.	8 246.5	8 523.5	8 884.4	7.73%	4.23%
<i>Банкноти</i>	8 069.5	8 339.8	8 693.6	7.73%	4.24%
<i>Разменни монети</i>	171.5	177.9	184.9	7.85%	3.94%
<i>Възпоменателни монети</i>	5.6	5.8	5.8	3.94%	0.43%

В края на третото тримесечие на 2012 г. дялът на банкнотите в общата стойност на парите в обращение е 97.85%, като спрямо края на предходното тримесечие е нараснал с 0.01 процентни пункта. Към 30 септември 2012 г. дялът на разменните монети в стойността на парите в обращение е 2.08%. През третото тримесечие той е намалал с 0.01 процентни пункта. Дялът на възпоменателните монети в общата стойност на парите в обращение се запазва на ниво от 0.07%, регистрирано и в края на предходното тримесечие.

За едногодишен период в дяловете по стойност както на банкнотите, така и на разменните и на възпоменателните монети не са настъпили промени.

В изпълнение на монетната си програма за 2012 г. и на основание чл. 25, ал. 1 от ЗБНБ през третото тримесечие на годината Българската народна банка пусна в обращение сребърна възпоменателна монета с нанесено оцветяване „Момче и вятър“ с номинална стойност 5 лева. Тя е втората от поредицата ръчно оцветени възпоменателни монети на тема „Български народни приказки“.

Средната стойност на банкнотите в обращение в края на третото тримесечие на 2012 г. е 27.33 лв. Спрямо края на предходното тримесечие тя е нараснала с 0.45 лв., а за едногодишен период – с 1.08 лв.

Средната разменна монета в обращение в края на септември 2012 г. запазва стойността си от 0.13 лв.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

В края на третото тримесечие на 2012 г. в обращение са 318.1 млн. броя банкноти на обща стойност 8693.6 млн. лв. В сравнение с края на второто тримесечие броят на банкнотите в обращение нарасна с 8.0 милиона, или с 2.55%, а стойността им – с 353.8 млн. лв., или 4.24%.

За едногодишен период (спрямо края на септември 2011 г.) броят на банкнотите в обращение се е увеличил с 10.7 милиона, или с 3.48%, при 1.96% през предходния едногодишен период (септември 2010 г. – септември 2011 г.). За едногодишен период стойността на банкнотите в обращение е нараснала с 624.2 млн. лв., или със 7.73%, при 4.53% през предходния едногодишен период.

Спрямо края на предходното тримесечие в структурата на банкнотите в обращение по стойност са настъпили следните изменения:

- намалява дялът на банкнотите от купюри 20, 10, 5 и 2 лева, съответно с 0.58, 0.31, 0.04 и 0.01 процентни пункта;
- нараства дялът на банкнотите от купюра 100 и 50 лева, съответно с 0.45 и 0.49 процентни пункта.

Номиналната стойност на банкнотите от 50 лева в обращение в края на септември 2012 г. е в размер на 3084.3 млн. лв., което им отрежда най-големия дял (35.48%) в общата стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял от 0.85% е стойността на банкнотите от 2 лева.

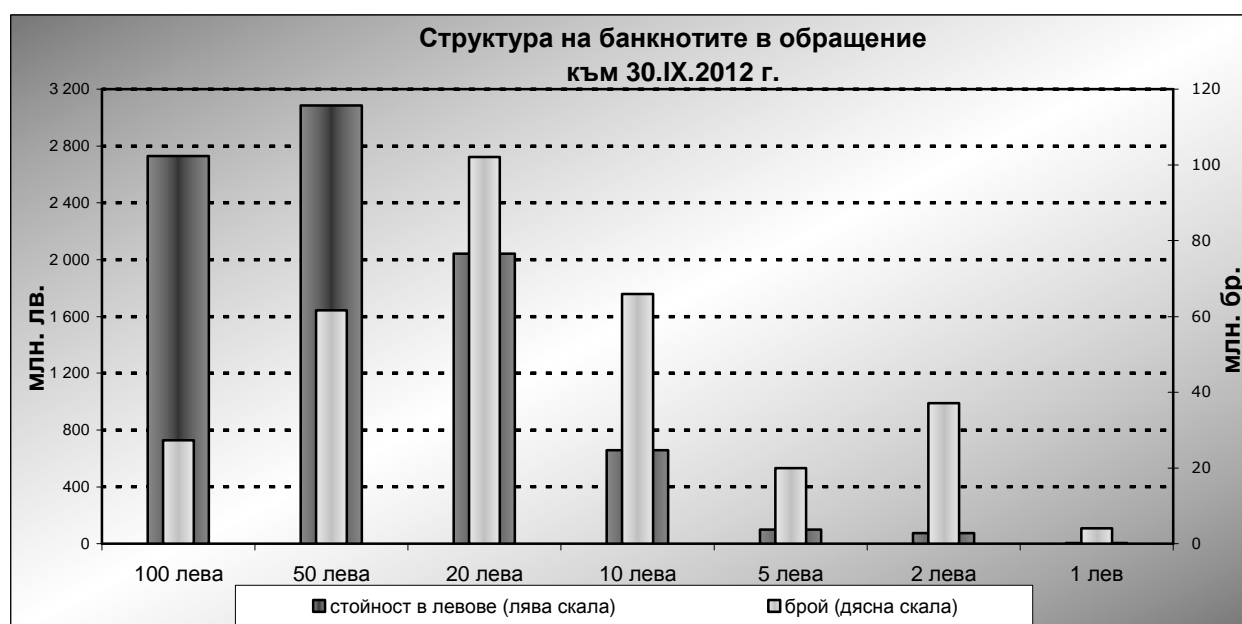
По отношение на структурата по брой на банкнотите в обращение през третото тримесечие са настъпили следните промени:

- намалява дялът на банкнотите от купюри 20, 10 и 5 лева, съответно с 0.25, 0.49 и 0.11 процентни пункта;

- нараства делът на броя банкноти от купюри 100, 50 и 2 лева, съответно с 0.26, 0.58 и 0.04 процентни пункта.

С най-голям дял (32.10%) в общия брой на банкнотите в обращение в края на третото тримесечие на 2012 г. е купюрата от 20 лева, от която в обращение са 102.1 млн. броя банкноти. Спрямо септември 2011 г. делът им е намалял с 0.60 процентни пункта. За същия едногодишен период са намалели и дяловете на купюрите от 10 и 5 лева (съответно с 1.14 и 0.08 процентни пункта), които в края на септември 2012 г. възлизат на 20.73% и 6.27%.

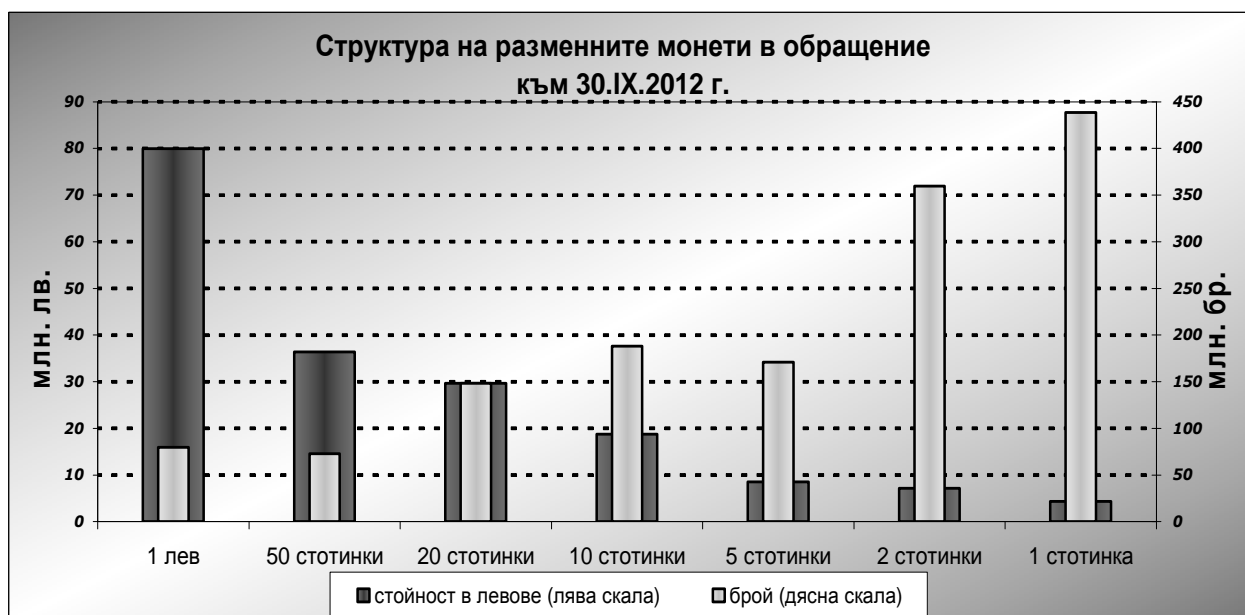
Нарастване на дела на банкнотите в обращение по брой за същия период е отчетено при купюрите от 100, 50 и 2 лева, съответно с 0.81, 1.01 и 0.04 процентни пункта. Дяловете им в обращение в края на септември 2012 г. са, както следва: за купюра от 100 лева – 8.58%, купюра от 50 лева – 19.39%, и за купюра от 2 лева – 11.67%.

Броят на разменните монети в обращение към края на септември 2012 г. се е увеличил в сравнение с края на юни с 44.9 милиона, или с 3.18%, и достигна 1458.6 милиона. За същия период съвкупната им стойност е нараснала със 7.0 млн. лв., или с 3.94%. За едногодишен период увеличението им по брой е със 121.7 млн. (9.10%), а по стойност – с 13.5 млн. лв. (7.85%).

В края на септември 2012 г. делът на монетите от 10, 20 и 50 стотинки и от 1 лев в общия брой монети в обращение е нараснал в сравнение с края на юни съответно с 0.01,

0.12, 0.14 и 0.01 процентни пункта, като за същия период при монетите от 1, 2 и 5 стотинки е отбелязано намаление на дела им съответно с 0.14, 0.04 и 0.10 процентни пункта.

За едногодишен период промените в структурата на монетите в обращение по брой като цяло следват своите дългосрочни тенденции, характеризиращи се със спад на дела на монетите с високи номинали и увеличение на тези с по-ниски. Изключение от тази тенденция се наблюдава при разменните монети от 50 стотинки, чийто годишен темп на нарастване се запазва висок през последните три месеца. В резултат делът им в общия брой на разменните монети в обращение е нараснал с 0.01 процентни пункта. Делът на монетите от 1 и 2 стотинки по брой е нараснал съответно с 0.32 и 0.58 процентни пункта, а на монетите от 5, 10 и 20 стотинки и от 1 лев намалява спрямо края на септември 2011 г. съответно с 0.26, 0.38, 0.20 и 0.08 процентни пункта.

Към 30 септември 2012 г. с най-голям дял в общия брой монети в обращение е разменната монета от 1 стотинка (30.07%), а с най-малък дял – разменната монета от 50 стотинки (4.99%).

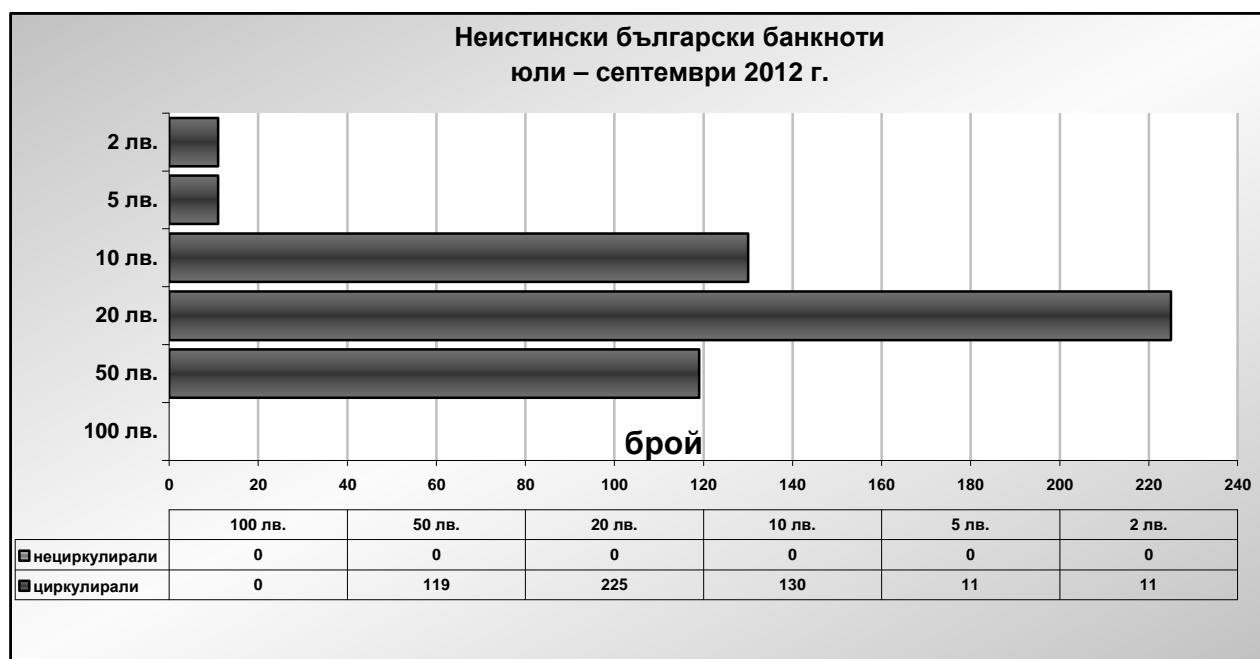
II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

През третото тримесечие на 2012 г. в Националния център за анализ (НЦА) на БНБ са задържани общо 496 броя неистински български банкноти, циркулирали в

паричното обращение. Спрямо предходното тримесечие задържаните през третото тримесечие неистински банкноти са по-малко с 5 броя, или с 1.00%.

Относителният дял на задържаните през третото тримесечие неистински банкноти спрямо общия брой на банкнотите в обращение към края на септември 2012 г. е 0.000156%, а дялът на общо задържаните неистински български банкноти от началото на годината е 0.000431%.

От общия брой на задържаните през третото тримесечие на 2012 г. неистински български банкноти най-голям е дялът на купюрата от 20 лева (45.36%), следван от този на купюрата от 10 лева (26.21%) и на купюрата от 50 лева (23.99%). Относителният дял на неистинските банкноти от купюра 20 лева, задържани през третото тримесечие на 2012 г., спрямо броя им в обращение към края на септември 2012 г. е 0.00022%. Неистинските банкноти от купюри 2 и 5 лева през третото тримесечие на 2012 г. са общо 22 на брой и с общ дял от 4.44% от всички задържани през разглеждания период неистински банкноти. През третото тримесечие в НЦА не са регистрирани неистински банкноти от купюра 100 лева.

В периода юли – септември 2012 г. бяха регистрирани и задържани общо 84 бр. неистински български разменни монети, от които 70 бр. са от 50 стотинки и 14 бр. от 1 лев.

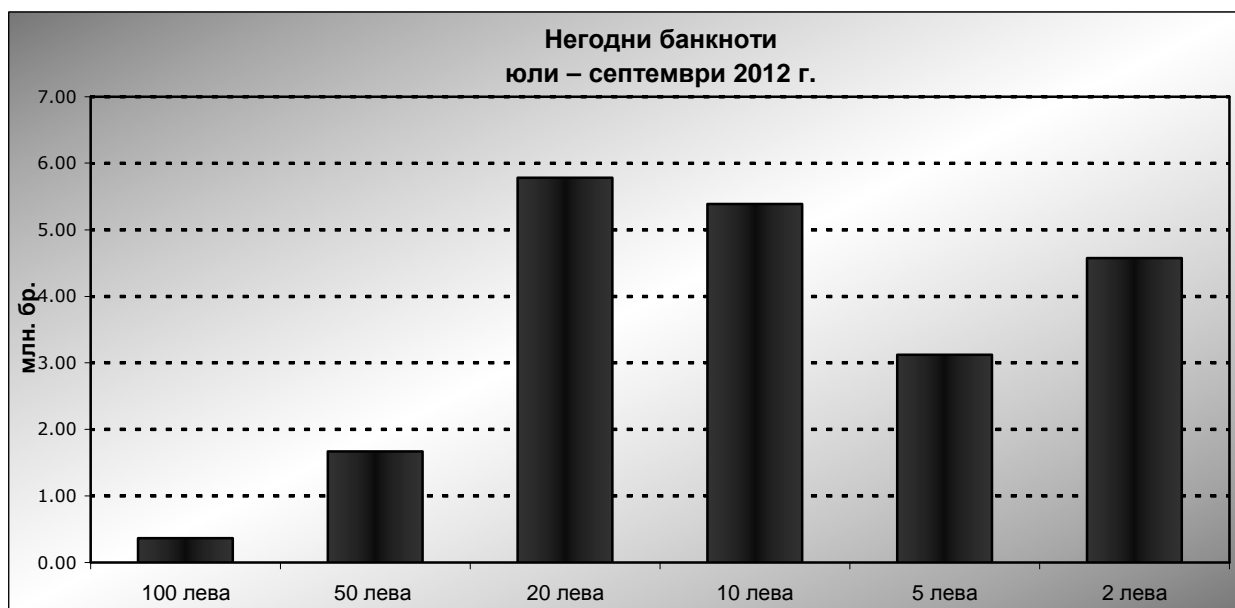
При изпълнение на функциите по извършване на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през третото

тримесечие на 2012 г. в БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 666 бр. евро, 189 бр. щатски долари и 36 бр. банкноти от други чуждестранни валути.

III. Негодни банкноти и разменни монети²

От общия брой проверени за истинност и годност банкноти през периода юли – септември 2012 г. като негодни за последващо използване в паричното обращение са отделени 20.9 млн. бр. банкноти. Те са с 0.04 млн. бр. (0.17%) по-малко в сравнение с данните за отделените негодни банкноти през второто тримесечие на 2012 г. Спрямо третото тримесечие на 2011 г. отделените като негодни банкноти са се увеличили с 2.1 млн. бр., или с 11.10%.

За едногодишен период (септември 2011 г. – септември 2012 г.) отделените като негодни банкноти са 84.8 млн. бр., или с 16.5 млн. бр. (24.19%) повече спрямо отделените през периода септември 2010 г. – септември 2011 г.

При машинната обработка на банкнотите най-голям дял в общия брой банкноти, отделени като негодни, има купюрата от 20 лева (27.65%). Отделените като негодни банкноти от купюри 2 и 10 лева са с дялове съответно от 21.89% и 25.77%. Делът на отделените през третото тримесечие на 2012 г. негодни банкноти от 5 лева е 14.93%. С по-малки дялове са банкнотите от купюри 100 и 50 лева, съответно 1.75% и 8.00%.

² Това са българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като негодни и подлежат на унищожаване.

През третото тримесечие на 2012 г. при обработката на разменни монети в БНБ като негодни са отделени 223.2 хил. бр. Спрямо същия период на предходната година техният брой нараства със 107.8 хиляди, или с 93.37%. Общият брой на отделените през третото тримесечие на 2012 г. като негодни за паричното обращение разменни монети са с 1.9 хиляди, или с 0.86% по-малко в сравнение с отделените през предходното тримесечие.

